

عنوان طرح:

بررسی محاسن و معایب آموزش مجازی از دیدگاه مربیان آموزش فنی و حرفه‌ای استان

قزوین

مجری:

سید نبی الله قاسم تبار؛ عضو هیات علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان قزوین

هدف پژوهش حاضر بررسی محاسن و معایب آموزش مجازی از دیدگاه مربیان آموزش فنی و حرفه‌ای استان قزوین بود.

آموزش در فضای آنلاین و مجازی علیرغم داشتن امتیازات متعدد برای یادگیرندگان، در صورتی که همراه با برنامه ریزی و فراهم ساختن پیش نیازها و بسترهای لازم صورت نگیرد، می‌تواند مشکلات، چالش‌ها و یا تهدیدهای متعددی را به دنبال داشته باشد که از جمله آنها می‌توان به نیاز به تغییر در روشهای آموزش، تغییر نقش مدرسان، دشواریهای یادگیری، نگرش منفی مدرسان نسبت به فناوری، فقدان شایستگی فناوری اطلاعات و ارتباطات^۱ (ICT) و پشتیبانی، عدم ارتباط اجتماعی، تأثیرات منفی بر سلامت فیزیکی و روانی روی یادگیرندگان، افزایش حجم کار و نیاز به منابع اضافی، ضعف فرهنگی، ضعف انگیزشی-آموزشی مدرسان، ضعف زیرساخت‌های مدیریتی و برنامه ریزی و ضعف مالی اشاره داشت (مکلا و همکاران،^۲ ۲۰۲۰؛ المنتاری، مولینا و بروس،^۳ ۲۰۲۰؛ کونیس، جیگایلا و گلوچ،^۴ ۲۰۲۰؛ رنجبر و امیری زاده، ۱۳۹۷). در داخل کشور این مسئله بویژه به علت شیوع بیماری کووید-۱۹ از اهمیت مضاعفی برخوردار است چرا که شیوع این بیماری موجب شده است تا تمامی آموزش‌ها در بستر فضای مجازی رخ دهد، بدون اینکه بسترهای لازم چه از نظر فناوری، چه نظر از مهارت مدرسان و چه از نظر آمادگی یادگیرندگان فراهم باشد.

روشن است برای اینکه شاهد اثربخشی آموزشهای مجازی باشیم و از امتیازات و فرصت‌های ناشی از آن در بهبود آموزش به یادگیرندگان استفاده کنیم باید این عوامل را شناسایی نمود. از این رو پژوهش حاضر به دنبال آن بود تا در قالب یک مطالعه پدیدارشناسی محاسن و معایب آموزش مجازی را از دیدگاه مربیان آموزش فنی و حرفه‌ای استان قزوین شناسایی نماید و بر اساس یافته‌های بدست آمده، راهکارهایی برای

¹. Information and communications technology

². Mäkelä, T., Mehtälä, S., Clements, K., & Seppä, J.

³. Almanthari, A., Maulina, S., & Bruce, S.

⁴. König, J., Jäger-Biela, D. J., & Glutsch, N

افزایش اثربخشی و کاهش نقاط ضعف آموزش های مجازی سازمان آموزش فنی و حرفه ای استان قزوین ارائه دهد. بنابراین پژوهش حاضر دارای سه سوال است:

۱- از منظر مربیان آموزش فنی و حرفه ای استان قزوین، مهمترین امتیازات آموزش مجازی کدامند؟

۲- از منظر مربیان آموزش فنی و حرفه ای استان قزوین، مهمترین معایب آموزش مجازی کدامند؟

۳- بر اساس یافته های بدست آمده، چه راهکارهایی برای افزایش اثربخشی و کاهش نقاط ضعف آموزش های مجازی سازمان آموزش فنی و حرفه ای استان قزوین می توان ارائه داد؟

برای انجام پژوهش از رویکرد کیفی و راهبرد یا روش پدیدارشناسی استفاده شد. بدین منظور از بین مربیان، ۱۰ مربی با روش نمونه برداری هدفمند به عنوان نمونه پژوهشی انتخاب شدند. برای تحلیل داده ها از روش ۷ مرحله ای کلایزی استفاده شد. بر اساس تحلیل عمیق صحبت های شرکت کنندگان، هفت امتیاز و شش نقطه ضعف برای آموزش مجازی از دیدگاه مربیان آموزش فنی و حرفه ای استان قزوین شناسایی شد. هفت امتیاز آموزش مجازی از دیدگاه مربیان عبارتند از: صرفه جویی در مدت زمان آموزش؛ بالا بودن سطح سواد رایانه ای اساتید و مهارت آموزان؛ شخصی سازی/ فردی سازی؛ انعطاف پذیری در زمان آموزش؛ انعطاف پذیری در مکان آموزش؛ کاهش خطرات احتمالی آموزشهای عملی؛ آشنا شدن مهارت آموزان با بازار کار و رشته ها. همچنین شش نقطه ضعف شناسایی شده آموزش های مجازی از دیدگاه مربیان عبارتند از: عدم حضور اجتماعی مهارت آموزان در کلاس درس؛ نامناسب بودن برای دروس عملی؛ مشکلات اینترنتی؛ اثربخش نبودن آموزش در دراز مدت؛ افزایش حجم کار؛ شکل گیری انتظارات غیرواقع- بینانه در مهارت آموزان.

بر اساس یافته های بدست آمده از تحلیل عمیق مصاحبه ها، در راستای پاسخ به سوال سوم پژوهش، راهکارهایی برای افزایش اثربخشی و کاهش نقاط ضعف آموزش های مجازی سازمان آموزش فنی و حرفه ای استان قزوین ارائه شد که به طور خلاصه عبارتند از: بهبود انگیزش یادگیرندگان از طریق راهبرد پرورش حضور اجتماعی مانند فوریت، تعامل و بازخورد؛ ارتباط دائم کارآموزان و مربیان؛ ارتقای یادگیری فعال؛ تاکید بر زمان انجام کار؛ کمک به مهارت آموزان برای فهم انتظارات دوره آموزشی؛ احترام به استعدادها و سبکهای مختلف یادگیری؛ فراهم سازی بسترهای فناورانه، فرهنگی- اجتماعی، و آموزشی برای آموزش مجازی.